

Noves cares per a les velles lluites en la Barcelona de la «barricada»

Carles Prieto, Maria Favà, Josep Maria Monferrer i Eva Fernández han participat a la taula rodona "La batalla des de baix" en el marc del XVI Congrés d'Història de Barcelona

Prieto, Favà, Fernández i Monferrer a la taula rodona | Arxiu Històric de Barcelona

El 1873 Friederich Engels va escriure que a Barcelona hi havia "més combats de barricada que en cap altra ciutat del món?". Siguin físiques o metafòriques, la ciutat ha mantingut el seu caràcter combatiu, com s'ha recordat aquest dijous a la taula rodona "La batalla des de baix", en el marc del XVI Congrés d'Història de Barcelona al Centre de Cultura i Memòria del Born.

L'expresident de la Federació de Veïns de Barcelona (FAVB), Carles Prieto, la periodista Maria Favà, la membre de l'Associació de Veïns de Sant Antoni Eva Fernández, i el potaveu de la plataforma d'entitats veïnals de la Mina, Josep Maria Monferrer, han protagonitzat un acte centrat en el moviment veïnal barceloní durant la dictadura i la Transició.

L'habitatge, el feminisme i la desobediència civil ja eren al centre del tauler de joc al segle passat. Algunes reivindicacions van acabar amb victòria i d'altres amb resignació, però segons Prieto la Barcelona actual seria "molt diferent" sense reivindicacions com les de l'Espanya Industrial, la Maquinista o el parc de l'Escorxador.

Durant el tardofranquisme, les associacions veïnals eren l'única via de protesta permesa per la dictadura, tot i que la clandestinitat va durar en alguns casos fins a la mort del dictador. Les

reivindicacions populars eren liderades per aquests moviments però l'aliança amb col·legis professionals i el col·lectiu de periodistes locals va ser clau per l'assoliment d'objectius.

Periodisme militant

"Ja hem acabat de manifestar-nos, anem al diari a escriure". Així s'ha expressat Favà a l'hora de recordar la participació activa de molts periodistes barcelonins en les lluites veïnals. "Quan explico això a les universitats, no em tornen a convidar perquè es creu que els periodistes hem de ser objectius i neutrals", ha afirmat.

La participació dels periodistes va ser especialment present en la lluita pel dret a l'habitatge, "llarga i cruenta" segons Favà. Una realitat que, amb el pas dels anys no ha canviat, com demostra que l'accés a l'habitatge és actualment el segon principal maldecap dels barcelonins (<https://www.naciodigital.cat/noticia/170155/inseguretat/habitatge/encaix/catalunya/espanya/tres/p/reocupacions/dels/barcelonins>) i que a la ciutat hi ha un total de 25 grups d'habitatge actius.

El "barraquisme vertical"

Quan es parla de la Barcelona moderna sempre s'esmenta l'obertura al mar com a gran punt d'inflexió a la ciutat. La descoberta de les platges, però, va comportar l'eliminació dels barris de barraques. La gent que hi vivia, però, no va desaparèixer. El barri de la Mina, actualment part de Sant Adrià de Besòs, va ser la zona escollida per destinar-los.

"Volien acumular gent per no tenir-los a prop", ha recordat Monferrer. La deixadesa institucional queda plasmada en articles com els de Huertas Clavería, que parlava d'un barri "acabat de néixer i ja abandonat". La deixadesa ha adquirit noves formes d'expressar-se però continua vigent, com demostra la situació dels veïns del bloc Venus (<https://www.naciodigital.cat/noticia/191399/video/prop/mina/lluny/venus>), pendents des de fa 17 anys de l'enderroc del seu edifici i de poder disposar d'un habitatge digne.

Ara són els veïns qui s'han organitzat per demandar les administracions (<https://www.naciodigital.cat/noticia/190436/veins/bloc/venus/recorren/al/micromecenatge/demandar/consorci/mina>), igual que als 70 i als 80 ho van fer per fer front a la droga i a la manca de recursos públics invertits al barri. La seva força va permetre constituir una associació de veïns que va desplaçar la creada per la pròpia administració franquista amb l'objectiu de tenir controlat qualsevol intent de protesta.

Del Moviment Democràtic de Dones a la PAH

Un dels altres factors que connecta les lluites veïnals d'ahir i avui a Barcelona és el protagonisme de les dones. Com s'ha encarregat de recordar Fernández, des del segle XVI que el feminisme ha estat clau per entendre mobilitzacions com les vagues contra l'encariment del preu del pa.

Més recentment, a la dècada dels 60, el PCE i el PSUC van crear el Moviment Democràtic de Dones. "Les dones feien expandir les lluites obreres. Ho veiem aleshores i ho veiem ara amb la PAH i les reivindicacions contra la pobresa energètica", ha assenyalat Fernández.

La lluita antirepressiva també ha tingut històricament cara de dona. Als 70 ho va ser en la demanda d'amnistia i ara ho és en les organitzacions de dones sorgides arran de les detencions (<https://www.naciodigital.cat/noticia/189869/mares/avies/republica/no/permitem/prenguin/joves/drets/nosaltres/vam/conquerir>) de joves en les manifestacions contra la sentència del Suprem.

Alguns tòpics són certs, com el que diu que la història repeteix. La lluita contra les desigualtats ha estat cíclica a Barcelona, en democràcia i durant la dictadura. Els moviments veïnals han repetit patrons i també ho han fet les administracions. "A les primeres eleccions democràtiques, els partits van fitxar molts líders veïnals i van deixar coix el moviment", ha dit Prieto.

Una valoració que connecta amb la d'un altre líder veïnal, Filiberto Bravo de Ciutat Meridiana, absent avui però present en qualsevol recull de lluites populars a Barcelona, que va passar de compartir lluita amb Ada Colau a trucar a la porta del seu despatx. "Quan van crear la candidatura, semblava que els moviments socials ja havien fet tota la feina que calia fer", deia recentment a **NacióDigital**.

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/170701/ciutat/meridiana/barri/mans/dels/bancs>)